Isis saȣ̆ Natȣ̆pa

JURNAL
ПЕНТРȢ РЕSПÎNDIРЕА ШТIIНЦЕЛОР NАТȢРАЛЕ ШI ESАКТЕ,
în toate класеле.

Редiџеатȣ̆
de
Профеsор Doктор Iȣлiȣ̆ Барош.

№ 6. **(Анȣл intiiȣ̆)** **Бȣкȣрештĭ.** **Феврȣарiе 8, 1856.**

Копрindере: Картофĭ ка нȣтрimîntȣ̆ попȣларȣ̆. — Арборȣлȣ̆ de пîinе. — Провinцiiле natȣрале але апiмалелорȣ̆ шi релацiȣнеа лорȣ̆ кȣ раселе оаменiлорȣ̆. — Комȣнiкацiȣnĭ штiinцiфiче мiчĭ.

КАРТОФĬ КА NȢТРIMÎNТȢ̆ ПОПȢЛАРȢ̆.

În timпȣрiле antiче, шi кiарȣ̆ în sеколеле de mizлокȣ̆, ачеastъ плantъ каре акȣmȣ̆ жоакъ ȣпȣ̆ ролȣ̆ аша de mape în Еȣропа, п'а fostȣ̆ кȣпоsкȣtъ пiчĭ de кȣmȣ̆, къчĭ deskoперiреа еĭ dateazъ кȣ deskoперiреа Амерiчеĭ. Împреȣпъ кȣ лȣmea поȣъ (Амерiка), пе-а венitȣ̆ поъ, Еȣропенiлорȣ̆, zахарȣлȣ̆, какаоа, tабакȣлȣ̆ (tȣtȣпȣлȣ̆), картофiĭ прекȣm шi mȣлtе алtеле. Кȣ deskoперiреа ачеsteĭ планtе а începȣtȣ̆ пеntpȣ кȣлtȣра Еȣропеапъ о епокъ поȣъ. Агрiкȣлtорȣлȣ̆ а девеnitȣ̆, пîпъ ла ȣпȣ̆ градȣ̆, mȣлtȣ̆ maĭ indепеndintȣ̆ de кътре черȣ̆ шi плоае de кîtȣ̆ maĭ 'nainte; къчĭ кiарȣ̆ кîndȣ̆ грîȣлȣ̆ пȣ se фаче, картофiĭ аȣ̆ о реколtъ бȣпъ. Niчĭ пȣ черȣ̆ ка sъ fiъ аша mȣлtȣ̆ timпȣ̆ еsпȣшĭ în пъmîntȣ̆ ка грîȣлȣ̆, пiчĭ пȣ чере ȣпȣ̆ пъmîntȣ̆ аша граsȣ̆ ка грîȣлȣ̆, апоĭ шi лȣкраре maĭ пȣцiпъ, шi roдiреа лорȣ̆ е foapte imпорtantъ, прiп ȣрmаре, toate ачеstea sîntȣ̆ пiште împреџiȣрърĭ карĭ факȣ̆ къ Еȣропенiĭ sîntȣ̆ mȣлtȣ̆ maĭ siгȣрĭ de пȣtрimînтȣлȣ̆ лорȣ̆ каре 'лȣ̆ skotȣ̆ din sîпȣлȣ̆ пъmîntȣлȣĭ în totȣ̆ aпȣлȣ̆, zікȣ̆, mȣлtȣ̆ maĭ siгȣрĭ акȣm de кîtȣ̆ аȣ̆ fostȣ̆ înainte de deskoперiреа ачеsteĭ плante. Nȣmaĭ în aniĭ трекȣцĭ кîndȣ̆ s'a аръtatȣ̆ боала картофiлорȣ̆, de atȣпчĭ а începȣtȣ̆ sъ se арate din поȣ̆ вiчiȣлȣ̆ foametеĭ каре maĭ nainte вiziта ачеastъ papte а пъmîntȣлȣĭ регȣлаtȣ̆ ла fiъ-каре 10 шi 15 anĭ шi zечiма попȣлацiȣпеа Еȣропеапъ.

Кълтȣра картоfілорȣ este акȣm foapte ръспїndітъ пе пъмїнтȣ. Ȣітїndȣ-не нȣмаї ла Еȣропа гъsімȣ маї кȣ seamъ în партеа sa нордікъ къ оаменії se нȣтрескȣ маї тоці нȣмаї кȣ ачеаstъ плантъ. Sїнтȣ sȣте de мії saȣ ші міліoane de sȣflete în Ірланда карї нетрекȣ totȣ анȣлȣ кȣ картоfї ші чева легȣме; дар în distрікtеле мȣнтoase din Silesia, îmбътрїнескȣ оаменії фъръ съ fi бъгатȣ în гȣра лорȣ алтȣ чева de кїтȣ картоfї. În капітала intелектȣалъ а Прȣсіеї (Берлінȣ) нȣ esistъ нічї ȣнȣ dineȣ, нічї ȣнȣ sȣпеȣ, fiъ ла богатȣ fiъ ла съракȣ, în каре съ нȣ se înfъцішезе ла масъ картоfii sȣб фелȣрімї de форме ші de прегътірї; întр'адевъръ рарȣ se гъсеште о плантъ каре съ fiъ în stape а fi гътitъ în atîtea diferite modȣрї ка картоfii. Întокмаї прекȣм Арабȣлȣ ziче, къ о gasdъ бȣнъ требȣе съ fiъ în stape а гъті întр'о лȣнъ de zile din кȣрмале în тоате zilele кїте ȣнȣ фелȣ de бȣкате, аша ші о бȣкътъреасъ бȣнъ în Цермаnia требȣе съ штіъ съ гътіаскъ din картоfї ȣнȣ dineȣ întрегȣ кȣ фелȣрімї de бȣкате, de ла sȣпъ пїнъ ла пръжітȣръ, ші тоате нȣмаї de картоfї.[1]

Asemenea respїndіре цeнералъ а картоfілорȣ гъsімȣ ші în Полоniа.

Дар кіарȣ ші în ȣнеле din църіле меріdionale але Еȣропеї, прекȣм în Italia ші Sпаniа, кълтȣра картоfілорȣ нȣ е фъръ імпортанцъ. Кіарȣ în Гречіа se веде къ нȣ неглiцеазъ de totȣ кълтȣра ачестеї планте; къчї se штіе, къ кїндȣ în анȣлȣ 1836, рецina Амеліа а венітȣ ла Атена, лоkȣіторії d'аколо 'ї-аȣ пресентатȣ ȣнȣ бȣкетȣ de флорї de картоfї, дрентȣ simболȣ къ рецina ва гъsі ші în Елада планта нȣтрітівъ de къпетеніе din патріа sa Цермаnia.

Дар нȣ нȣмаї ка мїнкаре, чі кіарȣ ка бъȣтȣръ, картоfії жоакъ ȣнȣ ролȣ foapte маре în лȣме. Маї în тоатъ Цермаnia, Англіа, Франца ші Полоniа de мȣлтȣ аȣ învețатȣ а фаче ракіȣ din грїȣ ші їлȣ факȣ din картоfї. Апої skробеала, ачеаstъ матерie каре din zi în zi девіне маї імпортантъ în indȣstріе, еаръші нȣ о маї skoтȣ din грїȣ, чі о кіштігъ din картоfї.

Еатъ о мȣлціме de împрецiȣрърї карї факȣ къ картоfії sїнтȣ foapte пречіошї пентрȣ џенȣлȣ ȣманȣ, de ачееа ачеіа карії аȣ контрібȣітȣ ла intроdȣчереа ачестеї планте în Еȣропа, sїнтȣ прівіці ка фъкъторї de біне аї ȣманітъцiї. Însъ съ нȣ'ші înкінȣіаскъ чіне-ва къ ачештї оаменї н'аȣ авȣтȣ о sарчінъ греа, чі din контръ s'аȣ лȣнтатȣ кȣ о мȣлціме de прежȣdекъцї ші de dificȣлтъцї, прекȣм ва ведеа лекторȣлȣ пе skȣртȣ ревіsta іstoрікъ каре ȣрмеазъ.

Чеа dintїї царъ ȣнде s'аȣ intроdȣsȣ întїїашї датъ картоfії, а fostȣ Англіа; дар оаменії карії s'аȣ іlȣstратȣ în місіȣнеа ачеаsta фъкъtoape de біне а ȣманітъцiї, аȣ fostȣ чеї ȣрмъторї: Walter Raleigh, John Hawkins ші Franz Drake. Se ziче în прівінца ачеаsta о анекdotъ foapte intересантъ. Лордȣлȣ Raleigh а прiїмітȣ de ла ȣнȣ амікȣ алȣ съȣ din Амеріка кіцї-ва картоfї дрентȣ съмїнцъ; totȣ de о датъ і s'а рекомандатȣ foapte мȣлтȣ ачеаstъ плантъ ноъ zікїndȣ къ fеаръ ачеаstъ плантъ dъ о мїнкаре foapte деліціоасъ. Raleigh а ордонатȣ ші а плантат'о în гръдіна лȣї de легȣме. Дȣпе че картоfії аȣ е-шітȣ ші аȣ фъкȣтȣ франzа лорȣ маре ші флоареа лорȣ фрȣмоасъ, Raleigh 'ші-а înкінȣітȣ къ ачеste пърцї але плантеї челеї ноъї sїнтȣ мїнкавіле ші къ нотȣ da о бȣкатъ foapte лъȣdатъ. Аша дар елȣ а конвокатȣ пе мȣлцї din амічії съї ла ȣнȣ прїнзȣ маре ші ла sfїрштȣлȣ месеї ле-аȣ пресентатȣ франzа ші флоріле de картоfї fерте în апъ. Съ'ші înкінȣіаскъ чіне-ва sȣрпріза чеа неплъкȣтъ а тȣтȣлорȣ мїнкїndȣ astȣ-фелȣ de мїнкаре грецоасъ, ші тоці аȣ stіратȣ къ амікȣлȣ лȣї Raleigh а врȣтȣ съ'ші батъ жокȣ de дїнсȣлȣ. Апої ачестȣ din ȣрмъ fіїndȣ некъжітȣ, а ордонатȣ ка съ se skoацъ тоці картоfії din гръdінъ кȣ ръdъчіні кȣ totȣ ші съ лі se dea фокȣ. Din întїмпларе, fiȣлȣ гръdінарȣлȣї каре а esistатȣ ла ачестȣ аȣтоdafé кȣріоsȣ, а възȣтȣ къ дȣпъ че ръdъчінеле de картоfї s'аȣ арȣнкатȣ în фокȣ, глоанцеле лорȣ адекъ гътъліїле ръdъчінілорȣ аȣ ръспїndітȣ о odoape foapte плъкȣтъ ші гȣstoasъ; елȣ а кȣтезатȣ а мїнка ȣнȣлȣ, ші гъsіndȣлȣ foapte деліціоsȣ ла гȣstȣ, а îmпъртъшітȣ ачеаsta лȣї Raleigh, каре гъsіndȣле ші елȣ totȣ аша, 'ші-а кȣноskȣтȣ ероареа ші а înцелеsȣ къ нȣмаї партеа ръdъчіналъ а ачестеї планте а авȣтȣ în веdере амікȣлȣ съȣ кїndȣ 'ї-а рекомандат'о. D'атȣнчї înкоа Raleigh 'ші-а датȣ тоатъ остенеала а ръспїndі кълтȣра картоfілорȣ în Англіа. Din An-

гліа кълtȣра ачеsteї плante а tрекȣtȣ neste ка-налȣ în Франца.

Лȣдовікȣ XVI маї кȣ seamъ а fostȣ про-tекторȣлȣ ачеsteї плante. Елȣ, Режіна, Дȣчії ші Дȣчеселе de atȣnчї пȣрta флорї de kaptofї ка ор-наmente saȣ декораціѕнї ла пепtȣлȣ лорȣ. Апоі spiцерȣлȣ Parmantier, каре а авȣtȣ марї ме-рite пепtрȣ реѕпîndірea kaptofілорȣ în Франца, а zisȣ лȣї Лȣдовікȣ XVI întр'о zi: Франца о съ'ці fiъ întр'о zi реkȣnoskъtoаре къ аї гъsitȣ пîinea сърачілорȣ. Дар Parmantier а авȣtȣ а se лȣпtа кȣ о mȣлціmе de прежȣдекъці kiаръ ші în kontpa ѕнора din натȣраліштії de atȣnчї карї пре-tindea къ kaptofії, fiindȣ о плантъ конрinsъ în fa-міліа Solaneelорȣ, adekъ întр'о fаміліе ѕnde se afлъ мȣлtе плante otръвite, de ачеа tревȣе съ fiъ otръвitъ ші еа. Адевърȣлȣ este къ ла kap-tofї флоареа аре оареші-че прічінъ otръвitорȣ, dap ръдъчіна este певіноватъ. Asemenea impре-ціѕраре гъsimȣ ші ла мȣлtе алtе плante.

Eatъ modȣлȣ каре ministpȣлȣ dinîntpȣ de atȣnчї алȣ Францеї л'а întревȣінцаtȣ ка fъръ silъ dipekтъ, оаменії съ se ласе de прежȣдекъціле лорȣ ші съ înчеапъ а кȣлtіва kaptofії. În fiъ-каре орашȣ маре, аȣtopitъціле аȣ fostȣ însърчінаte а плanta kîte о ръdiniцъ de kaptofї pe seama statȣлȣї, fiindȣ nonpiцї а вinde dpentȣ съмînцъ kaptofї пȣблікȣлȣї. Дар прin taînъ аȣ авȣtȣ opdine ка маgaziile кȣ ачешті kaptofї съ пȣ fiъ înkise вine поаntea, în kîtȣ вiindȣ чine-ва съ fȣре, съ se fакъ къ пȣ вагъ de seamъ. Аша а ші fostȣ. Оаменії înkinȣindȣ'ші къ statȣлȣ ва съ факъ ѕнȣ mопополȣ din kaptofї, ле-а пъръtȣ ръȣ, аȣ mepsȣ поаntea de аȣ fȣратȣ kaptofї ші 'ї-а semъnatȣ în ръdinеле лорȣ. Аша dap skопȣлȣ гȣверпȣлȣї s'а împлinitȣ кȣ totȣлȣ. Se веде къ ачеstȣ mi-nistpȣ а кȣnoskȣtȣ natȣра омȣлȣї, каре de ла Мошȣ-Adamȣ ші пînъ акȣмȣ 'ї-а плъкȣtȣ totȣ de ѕна кȣ deoseвіре лȣкрȣріле оопріte!...

(Ва ѕрmа).

АРБОРȣЛȣ DE ПÎÏНЕ.

Чine п'а чititȣ în Халіма saȣ о міе ші ѕна de попці, în ачеаstъ веstitъ колекціѕне de вас-ме opientaле fantastiче, impоsiвiле dap înkîntъ-toаре, чine, zikȣ, п'а чititȣ аколо despре о ца-ръ în каре жітвеле ші franzелеле креskȣ пе арворї, ші порȣмвії fрiпці de sine ѕвоаръ în гȣра омȣлȣї spре а fi mîпкаці? — Чine din поі каре пȣ преа е аmatорȣ de а лȣкра, чі е маї mȣлtȣ partizanȣ de о dȣлче леnевie, чitindȣ а-чеаsta, пȣ s'а gînditȣ къ е пъкаtȣ, къ е пȣmaї ѕнȣ basmȣ ші къ пȣ esistъ în natȣръ astȣ-fелȣ de пapadisȣ tepestpȣ în каре омȣлȣ п'аръ авеа tpe-вȣінцъ а mȣnчі nimikȣ de kîtȣ пȣмаї а întinde dimineaцa mîna spре а рȣпе жітвлъ калдъ din арворї ші ла prînzȣ а deskide гȣра ка съ ѕвоа-ре în întpȣ порȣмвії fрiпці?

De ші пȣ пȣtemȣ împлini toatъ ачеаstъ do-ріпцъ imaцinаръ, пȣtemȣ s'о împлinimȣ de жȣ-mъtate; къчї de ші пȣ s'а гъsitȣ пînъ акȣмȣ пе пъmîntȣ о царъ ѕnde порȣмвії fрiпці de sineші ѕвоаръ în гȣра оamenілорȣ, dap s'а гъsitȣ о ца-ръ ѕnde пîinea ші жітвла креskȣ пе арворї, ші ачеаstъ царъ este о грȣпъ de insȣле але Очеа-nіеї, маї кȣ seamъ грȣпа insȣлелорȣ Marquise. Eatъ че zikȣ воіаціорії despре ачеstȣ арворе mi-ракȣлоsȣ.

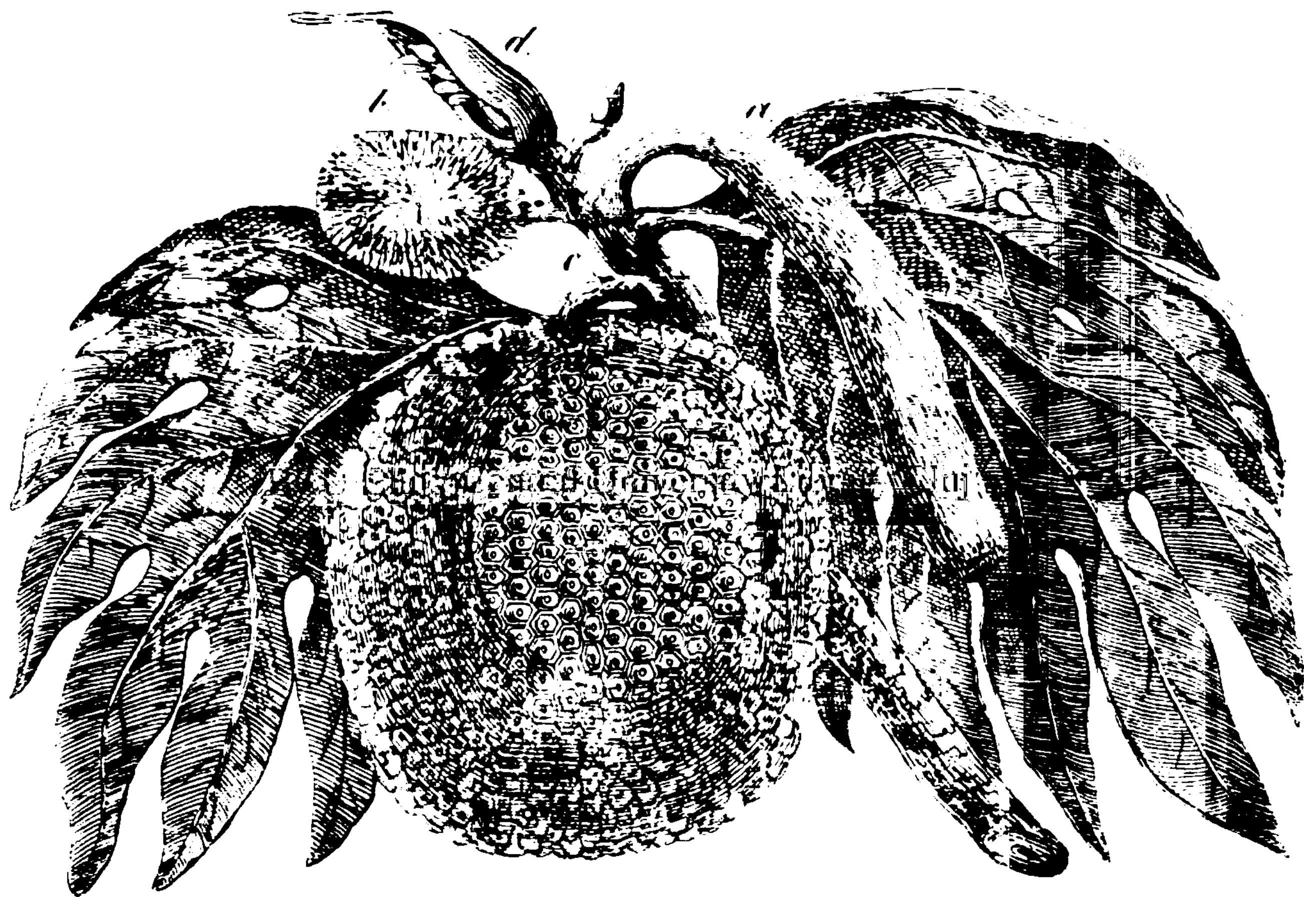
În insȣлеле Marquise, zічe воіаціорȣлȣ ап-глезȣ *Darwin*, amȣ възȣtȣ ніште пъдȣріче mічї foapte fрȣmoase fopmate de ѕnȣ fелȣ de арворе admiraвiлȣ каре 'лȣ пȣmeskȣ аколо *арворȣлȣ de пîine* (arctocarpus); елȣ ажȣнце ла о mъріmе de 40 пічіоаре, îшї întinde рамȣріле sале чеде пȣtepniче ка stежарії чеї маї марї ла поі; dap partea чеа маї admiraвiлъ а ачеstȣї арворе е-ste fрȣкtȣлȣ съȣ, поаmа sa. Еа аре mъріmea капȣлȣї ѕпȣї копілȣ de ѕнȣ anȣ, înfъцішареа еї pe din афаръ seamъnъ кȣ ачееа а ѕпеї порto-каде, dap пе dinîntpȣ е плinъ кȣ о fъinъ алвъ, моале ші dȣлче. În орї че kiпȣ, ачеаstъ поа-mъ mepitъ пȣmіpea de поаmа-пîine, къчї kîndȣ о коаче чine-ва проаспъtъ întр'ѕнȣ кȣпtорȣ, îї дъ ѕнȣ fелȣ de пîine алвъ ка franzela, dap kîndȣ о ласъ kîte-ва zile întр'о касъ калдъ ші пе ѕр-mo о пȣне în кȣпtорȣ, atȣnчї kîштігъ ѕнȣ fелȣ de пîine пеагръ кареа seamъnъ кȣ пîinea поа-stpъ fъкȣtъ din sекаръ.

Ȣnȣ алtȣ кълъtорȣ штiinцiфiкȣ amepiканȣ, *Hermann Melville*, se еспрimъ în прiвinцa ачестѣї арборе admiраbілȣ în modȣлȣ ȣрmъtорȣ: Арборȣлȣ de пїine din insȣлеле Маркise, zіче елȣ, кindȣ е крескȣtȣ, е ȣnȣ арборе maiestosȣ, înналtȣ, гросȣ ші пȣtернiкȣ, рamȣріле sале sîntȣ foapte întinse, прin ȣрmаре ȣmбра лȣї se întinde foapte denapte. Dap ші fрȣnza sa е foapte mape ші fiъ-каре foaiъ este tъiatъ în feлȣрimї de tъiъtȣрї ші de fopme fantastiче în кitȣ seamъnъ кȣ danteлеле (хорботеле) skȣmpe de Брȣкseлȣ каре ле поартъ dameле noastpe. Dap toamna кindȣ fрȣnza se ȣsȣкъ, atȣnчї foiле îшї skimбъ din zi în zi колоареа лорȣ, în кitȣ пȣtemȣ zіче къ trекȣ neste toate nȣanцеле nosiбiле de колорї. Кiарȣ înfъцiшеареа de toamnъ a арборiлорȣ din пъdȣріле Амерiчеї, бestiцї пentрȣ fрȣmȣseцеа лорȣ, нȣ е nimiкȣ пе лîngъ marnifiченцa ші богъцiеа колорiлорȣ карї ле desвоалtъ toamna арбореле de пїine din insȣлеле Очеанiеї; însъ oamenii de аколо se folosesкȣ ші de ачеаstъ împреціȣраре, къчї кindȣ fрȣnza арбореlȣї de пїine е ажȣnsȣ ла ȣnȣ градȣ înaintatȣ a бestezipiї, кindȣ atȣnчї înfъцiшеазъ пе sȣпрафаца sa toate колорiле кȣркȣбеȣлȣї, ȣna лîngъ алта întр'ȣnȣ modȣ admipaбiлȣ de fрȣmosȣ, atȣnчї oamenii рȣnȣ fрȣnze ші факȣ dintр'însеле niште къчiȣле каре пъstреазъ пentрȣ totȣ de ȣna ачеste колорї; dap modȣлȣ fъnтȣреї ачеstорȣ къчiȣле este еар кȣріосȣ; adeкъ рȣnȣ о foaie în mizлокȣ ші багъ вîрfȣлȣ капȣлȣї în гаȣра кръпъtȣреї (fiindȣ къ foiле sîntȣ foapte марї, прекȣmȣ amȣ zisȣ maї sȣsȣ), în кitȣ о жȣmъtate de foaie акопере ȣпрînченіле, пе кindȣ чееал-алtъ atîрнъ în dъръtȣлȣ ȣрекiлорȣ. — Поама коаптъ seamъnъ în прiвinцa мъріmеї кȣ ȣnȣ пепене галбенȣ, însъ н'аре върцї карї ле оbсервъmȣ ла пепене, чi în локȣлȣ върцiлорȣ se гъsesкȣ пе toatъ sȣпрафаца ачestеї поаme niште înfлъtȣре коніче, semъnîndȣ кȣ nastȣрї (везї fiгȣра). Коажа поаmеї este гроаsъ (8 цолȣрї), ші кindȣ поama е коаптъ бiне ші жȣпоае чiне-ва коажа, atȣnчї se înfъцiшеазъ ка ȣnȣ глонцȣ албȣ ка zъпada ші кърnosȣ, în кitȣ totȣ копрinsȣлȣ поаmеї este dȣлче ші бȣнȣ ла mîнкаре, afаръ нȣmaї d'о miкъ napte în mizлокȣ ȣnde se aflъ kasa sîmбȣрiлорȣ.

Însъ nічї aічї Naтȣра н'a fъкȣtȣ, ка sъ zічеmȣ astȣ-feлȣ, ȣnȣ пpemiȣ пentрȣ лепеші; de ші omȣлȣ гъseште aiчї пїinea gata крескindȣ пе арборii din пъdȣре, însъ totȣ требȣе sъ факъ ші елȣ оаренї-каре прегъtiре, de ачеea кiар поама-пїine требȣе гъtitъ ка sъ fiъ бȣнъ de mîнкаре. Modȣлȣ челȣ maї simплȣ ші челȣ maї бȣнȣ este къ рȣпе поама кindȣ нȣ е înкъ коаптъ, о пȣнȣ în ченȣша de фокȣ ші о fріце, atȣnчї кindȣ se речеште, de sineшї коажа se desпapte de карnea каре аре atȣnчї гȣstȣ dȣлче ші плъкȣtȣ ка а картофiлорȣ fрiцї din soiȣлȣ челȣ maї бȣнȣ. Dap ȣnii oamenii de аколо аȣ обiчеiȣ къ нȣ аштеаптъ пînъ кind поама s'a fріntȣ de totȣ, чi о iea din ченȣшъ кindȣ este нȣmaї пе жȣmъtate fрinтъ, atȣnчї skotȣ карnea (nартеа moaлe) a поаmеї din коажъ ші о арȣнкъ în апъ, каре se înflъ ші deвine ка ȣnȣ feлȣ de чiоколаtъ албъ ші foapte плъкȣtъ ла бъȣtȣ. Ачеаstъ бъȣtȣръ о нȣmesкȣ „Боа-шо." Еȣ, zіче ачеstȣ воiaцiорȣ, н'amȣ пȣtȣtȣ sъ гъsesкȣ о пльчере mape ла astȣ feлȣ de чiоколаtъ, ші întр'adeвърȣ пе masa богацiлорȣ d'аколо н'amȣ гъsit'о; însъ este ȣnȣ алtȣ-feлȣ de гъtiре a поаmеї-пїine каре dъ о mîнкаре аша de delічiоасъ în кitȣ îmї înкinȣesкȣ къ Амбрozia zeiтъцiлорȣ antiче din Олimпȣ, н'а авȣtȣ negреші tȣ ȣnȣ гȣstȣ maї бȣнȣ ші maї deлiкаtȣ, ші ашї повъцȣi пе toцї гȣрmanzii din Еȣропа sъ viiъ аколо, ші sîntȣ înкреdinцаtȣ къ о sъ zікъ къ гȣра лорȣ н'а гȣstаtȣ пînъ акȣmȣ astȣ-feлȣ de гȣstape delічiоасъ! Dap гъtiреа ачеаsta de каре ворбеsкȣ se фаче în modȣлȣ ȣрmъtорȣ: поама se пȣне în фокȣ ші dȣпе че se fріце о skoate, о жȣпоае de коажа еї ші о піseазъ бiне în пiȣлiцъ de піатръ; пе кindȣ ȣнȣлȣ фаче ачеаsta, алtȣлȣ iea о нȣкъ de кокосȣ, о sпарце în dȣоъ, пȣне flȣidȣлȣ еї челȣ лъпtosȣ întр'о farfȣріе ші îлȣ бате бiне кȣ ȣnȣ лемнȣ în кitȣ flȣidȣлȣ se skimбъ în гръȣнце mічї ка de брînzъ. Кindȣ s'a гъtitȣ ші ачеаsta, atȣnчї se sȣе чiне-ва пе о банкъ, цiindȣ васȣлȣ de лаптеле de кокосȣ прегъtitȣ în mînъ ші îлȣ тоарнъ asȣпра поаmеї-пїinеї, în кitȣ брînza saȣ крема ачеаsta de кокосȣ înкоnцioаръ поama de toate пърцiле; акȣmȣ mîнкареа delічiоасъ, mîнкареа регалъ е gata!

Ла sesonȣлȣ анȣлȣї кindȣ s'a копtȣ поаме-

ле ачестеа. атънчї локъіторії ачесторъ інсъле се adъпъ ін непъмъраbіле пъdърї de арбoрї de пїї-пе карї esistъ аколо, adъпъ ачесте fръкте пре-чїоасе; dъпе каре жъпоае поамеле de кожіле лоръ, ле пісеазъ ін пївліце шї факъ dinтр'їnsеле ънъ фелъ de кокъ saъ pastъ каре о пъмeskъ „tutao." Ачеаstъ pastъ о ïмпарте ін маї мъ.лte порціънї мічї. ле пъstpeazъ ïнвелite ін fръnze шї ле ціnъ ïn півniце pечї. Astъ-felъ, ачеаstъ кокъ поатe sъ ръмїїъ апї ïntpeцї шї sъ пъ se stpiче. ïnsъ atъnчї кïndъ воръ sъ ле мъnïnче, ле пъnъ ïntpe doъ петpe fерbinцї шї ле коаче ашa. atъnчї кока моале se ïntъpeште fъкïndъse о матepie галbенъ fpъмoasъ, ïntoкмаї ка кіхлі-барълъ шї ачеаsta о пъмeskъ „Amap," шї каре amesteкatъ къ апъ. dъ ънъ felъ de брагъ deli-

Поама-Пїне din Insslele Oceanice (arctocarpus incisa.) a. Флоpa maskslă. b. Поама некоатъ. c. Поама коатъ. d. о Рамъръ тїнъръ.

чіоасъ de бъъtъ. Ачеаstъ брагъ каре о пъмeskъ аколо „Поe-поe" este гpoasъ шї se лінеште de деџете, de ачееа оаменії натъралї de аколо о мънïnкъ къ деџетеле fъръ лінгърї. Че fеpічіцї sïnтъ ачештї оаменї, кърора Natъpa ле-а datъ пїїnea de тoate зілеле fъръ sъdoapea плъгаръ.лъї, fъръ інтервенціънеа грïнаріоръ карї speкълеазъ пе гъра шї пе пъnціле noastpe, fъръ мізлочіpea класеї бръtapіоръ, къ тoate amabілітъціле лоръ кътpe пъблікъ, шї кіаръ fъръ а авеа тpebъinцъ de лінгъръ пentpъ мïnкаpe! Ачештї оаменї ло-къеskъ ïntp'о клімъ admipabілъ de fpъмoasъ шї se desfatъ къ Амбpоsia делічіоаsъ че ле daъ пъdъpіле de арбoрї de пїїne карї de sineшї кpeskъ din sïnълъ пъмïntълъї!

Провінціїле natȣрале але animалелорȣ ші релаціȣnea лорȣ кȣ раseле оаменілорȣ.

Артіколȣлȣ II.

Амȣ възȣтȣ (în артіколȣлȣ I) къ zona поларъ а амîndȣрорȣ emisfереле аратъ о ȣniformitate în прівінца animалелорȣ ші плантелорȣ че se aфлъ аколо. Ачеastъ ȣniformitate nȣ o maĭ гъsimȣ în zonele temperate ші tropiче din amîndoȣъ emisfереле. Dар nȣ nȣmaĭ în fiъ-каре emisferȣ, чі ші în fiъ-каре царъ dintр'ȣnȣ emisferȣ kîndȣ se aфлъ sȣbtȣ diferite meridiane, гъsimȣ alte animале, adekъ къ ачеastъ diferinцъ de ші nȣ se рапоартъ ла ценȣріле animалелорȣ ші плантелорȣ, totȣ se рапоартъ ла diferinцa speцелорȣ ші а варіетъцілорȣ. Аша ші кіарȣ арборії чеĭ maĭ бine кȣnoskȣцĭ, s. e. stejaрiĭ (quercus), fagiĭ (fagus), kastaniĭ (castania), ȣлmiĭ (ulmus), teiȣ (tilia) ші арцаріĭ (acer) sîntȣ ші eĭ în diferite варіетъцĭ. S. e. în Italia креште о deoseбitъ varietate de stejaрȣ (quercus suber) каре копrinde sȣб коажа sa ȣnȣ фелȣ de лемнȣ moale ші elastikȣ din каре se face dопȣрĭ de stiкле; dар totȣ în ачеastъ лъцime цеографікъ креште în Asia mikъ ȣnȣ фелȣ de stejaрȣ каре prodȣче пе foiле sale гогошіле de чернеалъ (gallae querci); asemenea esistъ în diferite църĭ ші о mȣлцime de варіетъцĭ de Пінȣ (pinus) saȣ moliftĭ. Гръdinaрiĭ ноштрі кȣnoskȣ treĭ фелȣрĭ de ліліакȣ (Serynga): ȣnȣ фелȣ че креште în Kina, алтȣлȣ în Персia ші чеea-л-алтъ în Spania, deoseбite прін колоріле ші forma флорілорȣ прекȣm ші прін forma frȣnzелорȣ. Dар ші în регнȣлȣ animалȣ гъsimȣ ачеastъ împреціȣраре. În ачееаші лъцime цеографікъ гъsimȣ în Еȣропа ȣрsȣлȣ oakeшȣ, în Statele-Ȣnite але Amerічеĭ ȣрsȣлȣ негрȣ, ші în Tiбetȣ în Asia ȣnȣ deoseбitȣ фелȣ de ȣрsȣ; în локȣлȣ къпріоареĭ din Еȣропа esistъ în Америка ȣnȣ deoseбitȣ фелȣ de къпріоаре (Wapiti) ші în Asia este къпріоара каре prodȣче bestitȣлȣ moskȣ (Moschus moschiferus); în локȣлȣ оілорȣ Еȣропене se гъseskȣ în Америка оĭ кȣ ȣрекĭ foarte лȣнцĭ atîrnate în жosȣ, ші în Asia esistъ nіште оĭ каре аȣ nіште koade аша de гроase în kîtȣ treбȣe съ ле adȣкъ пе nіште trъsȣрĭ mічĭ кȣ doȣъ roate, nefiindȣ бine în stare а ле цinea în sȣsȣ de greȣtatea ші de grosimea лорȣ. Din ценȣлȣ боілорȣ se гъseште în Америка nȣmaĭ бiволȣлȣ în stepe sълбatікъ, dар în Еȣропа esistъ în пъdȣреа de Biastokȣ (în Litȣania) о speцъ de боĭ foarte маре ші sълбatікъ nȣmitъ Аȣероксȣ, ші în Монголіа гъsimȣ ȣnȣ алтȣ фелȣ de боĭ sълбatечĭ кȣ о маре кокоашъ de гръsime пе spinarea лорȣ. Кіарȣ kîte о datъ în doȣъ църĭ învечinate гъsim diferite варіетъцĭ de animале, s. e. în Сербіа каре este вечінъ кȣ Romъnia se гъseште ȣnȣ фелȣ deoseбitȣ de порчĭ negrі карĭ se îngрашъ преа кȣrîndȣ ші sîntȣ foarte къȣтацĭ în комерцȣ. Ачеastъ леце цeнeралъ s'a обсерватȣ ші în прівінца лȣпілорȣ, вȣлпілорȣ, шоаречілорȣ (афаръ nȣmaĭ de шоаречеле de касъ каре se aфлъ pretȣtindenea); în прівінца каілорȣ în Африка este deoseбitъ speцъ de каĭ mічĭ ші въргацĭ nȣmiцĭ Zeбрі ші о алтъ speцъ se aфлъ în Asia nȣmiцĭ Emionȣ; аша ші în прівінца пасерілорȣ, reпtiліілорȣ (s. e. în локȣлȣ крокоdілȣлȣĭ din Nілȣ гъsimȣ în Гангȣ Гавіалȣ, ші în rîȣріле Amerічіĭ пе terібілȣлȣ Kaiman, spaima оаменілорȣ de аколо). Ачеastъ леце о гъsimȣ ші în прівінца пештілорȣ, insektелорȣ ші а молȣшчелорȣ а diferitелорȣ църĭ. Întр'adевърȣ sîntȣ пȣцinĭ tiпĭ primitiвĭ de animале în kontinentȣлȣ nȣoȣ ші векіȣ, dар пе de алтъ parte ачеште пȣцinĭ tiпĭ аȣ prodȣsȣ о mȣлцime маре de варіетъцĭ карĭ sîntȣ mърцinite пе diferite църĭ în ачeste kontinente; fieшĭ-каре царъ авîndȣ варіetatea еĭ проприъ.

Noĭ nȣ пȣtemȣ съ пе întindemȣ aічĭ mȣltȣ despre ачestȣ обiектȣ interesantȣ; вomȣ adъога nȣmaĭ къ dȣпe starea актȣалъ а реціȣnелор цeографiче, zoологiче ші ботaniче, пȣtemȣ în прівінца челеĭ dintîiȣ deoseбĭ ȣрmъtoareле faȣne în zoneле temperate:

În Asia deoseбimȣ о faȣnъ Oriento-бoреалъ каре se nȣmeште ші Іапонікъ, ші о алта Окчіdento-meridionалъ каре se nȣmeште ші Kinesiкъ; fiъ-каре fiindȣ каракterisate прін deoseбite animале каракteristiче ші проприе, апоĭ fieшĭ каре dintр'ачeste faȣne este ші întр'ȣnȣ ра-

порtȣ̆ кȣ difeрitъ раsъ de oameнї карї tръеsкȣ̆ аколо. О mікъ esплікаџіȣне ва лъmȣрі maї біне ачееа че amȣ̆ zisȣ̆ аічї.

Дакъ лȣъmȣ̆ în de апроапе обсерваџіȣне faȣна monголікъ, adeкъ animaлеле каре tръеsкȣ̆ în sta-реа sълбаtекъ în реџіȣніле Asieї ȣnde tръеште раsa monголікъ a oameніlорȣ̆, о sъ гъsimȣ̆ аколо ніште sпеџе каракtерistiче de animaле прекȣmȣ̆ ȣрsȣлȣ̆ de Tibet (ursus tibetanus), кърпіоара de mosкȣ̆ (Moschus moschiferus), капра monголікъ (capra sibirica), о deoseбitъ sпеџъ de antiлопе (antilope gutirosa), о deoseбitъ sпеџъ de oї, (ovis argali). о deoseбitъ sпеџъ de бої (bos gruniens). кътіле кȣ doȣ̆е кокоаше пе sпінаре (Camellus Bactrianus), калȣлȣ̆ seлбаtекȣ̆. (Equus caballus). mъгарȣлȣ̆ sълбаtiкȣ̆ (equus onage) ші о алтъ sпеџъ de каї пȣmiџї ші retcї (equus hermionus) пе кіndȣ̆ afaръ din Asia нȣ гъsimȣ̆ în алтъ парte нічї каї sълбаtічї нічї mъгарї seлбаtічї. Дакъ facemȣ̆ о аналоџіе întре ачеste реџіȣнї але animaлеlорȣ̆ ші але раseлорȣ̆ de oameнї каре локȣеsкȣ̆ аколо, о sъ гъsimȣ̆ къ de ші toate џінȣ̆ de раsa monголікъ, dар орї кȣm Kinezії se deosiбеsкȣ̆ de Жапонезї, аtitȣ̆ în рапорtȣлȣ̆ figȣреї ка ші a каракtерȣлȣї, întокmaї прекȣmȣ̆ faȣна Kinezікъ este difeрitъ de faȣна Жапонікъ.

Ȣnitatea naтȣралъ maї a toateї Еȣропеї (afaръ нȣmaї de партеа еї поларъ) кȣ нордȣлȣ̆ Афрічеї ші кȣ о парте оквіdento-meрidioналъ a Asieї, формеазъ ші о ȣnitate saȣ̆ реџіȣне zooлоџікъ; în ачеаstъ ȣnitate гъsimȣ̆ ачелеаші mamifере, ші пасъріле emigреазъ în difeрite sesoane анȣале dintр'о провінџіе întр'алta але ачеstеї реџіȣнї. Аша гъsimȣ̆ în ачеste реџіȣнї sпеџе пропрії de кърпіоаре. черпї (cervus), ȣрші (ursus), іепȣрї (lepus), веверіџе (sciurus), лȣпȣ (lupus), пisiка sълбаtікъ (felis catus), вȣлпеа (vulpes), вidра (lutra), невъstȣїка (mustella), шdерȣ̆ (Martes), кіртіџа (talpa), аpічіȣл (erinaceus), кътіла кȣ о кокоашъ (camelus dromadarius), ші о mȣлџіmе de лілієчї (vespertiliones), toate ачеste animaле împреȣнъ ші кȣ ніште sпеџе парtiкȣларе de пасерї, пешtї ші рентілії каре toate se гъsеsкȣ̆ în ачеаstъ реџіȣне, формеазъ о ȣnitate zooлоџікъ. пар' къ е о sочіеtate familiaръ fiindȣ̆ къ toate аȣ̆ о патріе, ші asta este, прекȣmȣ̆ amȣ̆ zisȣ̆, Еȣропа, нордȣлȣ̆ Афрічеї ші о парте оквіdentaлъ a Asieї; dар mергіndȣ̆ чева maї deпарте кътре оквіdentȣлȣ̆ Asieї, atȣнчї se sкimбъ ші faȣна; în локȣлȣ̆ кътілеї dромаdарȣ̆ кȣ о кокоашъ, se afлъ аколо кътіле кȣ doȣ̆е кокоаше (Camellus bactrianus), пе кънdȣ̆ în mȣнџії Kaȣкasȣ̆, Taȣрida, ші împреџіȣрȣлȣ̆ mȣnteлȣї Sinaї гъsimȣ̆ ніште sпеџе de капре ші de oї sълбаtiче каре se deosiбеsкȣ̆ din ачеле че ле гъsimȣ̆ în difeрiteле џърї але Еȣропеї, dар пе de алтъ парте sȣntȣ̆ ші difeрite sпеџе de oї каре esistъ în Asia чентралъ. Asemenea е кȣноsкȣtȣ̆ къ în секȣлеле треȣте s'a гъsitȣ̆ în Еȣропа о sпеџъ de бої seлбаtічї (bos urus saȣ̆ Aueroks) прекȣm ші каї seлбаtічї în Џермания ші Sпаnia, пе кіndȣ̆ în Asia нічї о datъ н'аȣ̆ esistatȣ̆ нічї боï нічї каї seлбаteчї. Дар патріа mъгарȣлȣї este Asia, adiкъ платоȣлȣ̆ din Персія (Jran) ші Monголia. Пisiка domestiкъ de акȣm din Asia a вenitȣ̆ аколо din Еȣропа saȣ̆ din Еџінтȣ̆, ва sъ zікъ totȣ̆ din реџіȣнеа zooлоџікъ Еȣропеанъ. Din ачеаstъ оріџіне de пisічї sълбаtiче se траџе ші пisiка ноаstръ domestiкъ. În прівінџа кіїнеlȣї ноstрȣ каре не арatъ акȣmȣ̆ feлȣрimї de варієтъџї е кȣ îndoiaлъ daка toate se траџе dintр'о sпеџъ seлбаtекъ партiкȣларъ Еȣропеанъ saȣ̆ daка ачеste difeрite варієтъџї аȣ̆ emitȣ̆ din difeрite sпеџе, amestекіndȣse ȣна кȣ алta, saȣ̆ daка se траџе din лȣпȣ̆, saȣ̆ din вȣлпе, saȣ̆ din шакалȣ̆. D. de *Flourence* din Паріs a fъкȣtȣ̆ feлȣрimї de черчетърї d'a konstata непоtismȣлȣ̆ (рȣdenia) кіїнеlȣї кȣ лȣпȣ, вȣлпеа ші шакалȣ, adiкъ a împерекіatȣ̆ ачеste diверse animaле ші a продȣsȣ̆ пȣї продȣкъторї, прін ȣрmаре s'a konstatȣ̆ къ toate sȣntȣ̆ о sпеџъ de animaле; dар dȣпе difeрite џенераџіȣнї, продȣкtiбілitatea лорȣ̆ s'a stinsȣ̆, ва sъ zікъ іар a ремаsȣ̆ рȣdenia лорȣ̆ кȣ îndoinџъ. Оаеа Меріно domestiкъ кȣ лînъ fінъ este în stаре sълбаtікъ ші акȣm репресентатъ прін оаеа Mȣfлъ че se afлъ în mȣнџії Sардініеї, ші a esistatȣ̆ maї nainte sълбаtекъ în mȣнџії Sпаніеї. Дакъ оаеа патріаршілорȣ̆ пъstорї (Авраамȣ̆, Isaaкȣ̆ ші Іаковȣ̆ de каре ворбеште біблia) a вenitȣ̆ din оаеа sълбаtікъ din mȣнџії Taȣрidеї, saȣ̆ din ачеia din Арmenia нȣ se штіе, însъ орї кȣmȣ̆ е sigȣрȣ̆ къ нȣ е ȣнȣ̆ memбрȣ алȣ̆ familieї zooлоџіче din реџіȣнеа Еȣропеанъ; къчї istoрia не повеstemte къ Fенечіанії de atȣнчї

mерџеа ла Sпania de кȣmпъра de аколо лînъ fînъ, прin ȣрmаре daка арȣ̆ fi гъsitȣ̆ în цара лорȣ̆ saȣ̆ în църіле învечinate (Тaȣрida шi Армеnia) o asemenea лînъ, н'арȣ̆ fi mерsȣ̆ пeste mареа mediteранъ ла Sпania пentрȣ ачеstȣ̆ skoпȣ̆. Капреле din difeрite реџiȣnĭ nȣmite se deoseвeskȣ̆ пrea mȣлtȣ̆ ȣna de алta, în kîtȣ̆ пînъ akȣm nȣ s'a пȣtȣtȣ̆ редȣче toate ла o sinгȣръ орiџine. Боȣлȣ̆ nostрȣ domestikȣ̆, se траџе dintр'o sпeцъ de боĭ selвatiчĭ каре s'aȣ̆ stinsȣ̆ akȣmȣ̆ шi nȣ e ȣna кȣ sпeцa de боĭ selвatiчĭ каре esistъ шi akȣmȣ̆ în Asia. Поркȣлȣ̆ nostрȣ domestikȣ̆ se траџе din поркȣлȣ̆ selвatikȣ̆ saȣ̆ mistреџȣлȣ̆ каре se afлъ în toate zonеле temпeрate але kontinentȣлȣĭ antikȣ̆. Гîштеле шi рацеле noastре domestiчite aȣ̆ шi akȣmȣ̆ рȣdenia лорȣ̆ natȣрaлъ din каре se трагȣ̆, adikъ гîштеле selвatiче, maĭ кȣ seamъ în църіле nордiче шi рацеле selвatiче пretȣtindenea; asemenea esistъ шi akȣmȣ̆ поръмбĭ selвatiчĭ *лîngъ поръмбĭ domestiчĭ*. Кокошȣлȣ̆ кȣ гъinеле sале negрешitȣ̆ къ н'aȣ̆ venitȣ̆ din Asia; însъ nȣ штimȣ̆ kîndȣ̆ a fostȣ̆ întрodȣsȣ̆ în Еȣропа nічĭ sпeца sa пrimitiвъ selвatikъ din каре se траџе. Din kontръ штimȣ̆ пrea бine de кȣркапȣ̆ къ maĭ înainte кȣ треĭ sȣte de anĭ апроапе a venitȣ̆ din Амеріка; stрътошȣлȣ̆ sȣȣ̆ este o sпeцъ de кȣркаnĭ selвatiчĭ каре тръеskȣ̆ în Амеріка. Din toate галiначееле елȣ̆ este челȣ̆ maĭ mаре, шi asta este o împреџiȣраре intереsantъ esчепціonaлъ леџеĭ џенерале каре не аратъ къ Амеріка продȣче totȣ̆ d'aȣna nȣmaĭ sпeце шi џенере mічĭ але famіліілорȣ̆, dар *nȣ челе maĭ марĭ прекȣтȣ̆ ле ведетȣ̆ ла* кȣркаnĭ.

Dакъ вотȣ̆ воĭ a deoseбi difeрite провінціĭ каре sîntȣ̆ кȣпрinse în реџiȣnea zоолоџікъ despре каре ворбітȣ̆, o sъ пȣtemȣ̆ deoseбi аколо челе ȣрmъtoаре провінціĭ, fie-каре deoseбindȣ-se прin deoseбite караktере але faȣnілорȣ̆ респектіве, de шi ачесте difeрinце sîntȣ̆ nȣmaĭ sekondаріе; ачесте провінціĭ sîntȣ̆: 1) Skandinавia 2) Рȣsia 3) Еȣропа чentraлъ 4) Еȣропа mерідionaлъ 5) Персia saȣ̆ Iран, 6) Sіріа, 7) Еџіпtȣлȣ̆ шi 8) Atлas.

Aічĭ nȣ пȣtemȣ̆ sъ trечетȣ̆ sȣв tъчере къ iар оссервъmȣ̆ o релаціȣne intimъ întре раsеле оаmенілорȣ̆ шi întре караktереле faȣnелорȣ̆ ȣнеĭ провінціĭ. Ачеаstъ реџiȣne zоолоџікъ se întinde tokmaĭ atîta kîtȣ̆ шi локȣінцеле оаmенілор de раsа каȣкаsікъ (кȣ faца албъ); dȣпе че învецеazъ a domni ачеаstъ расъ, învецеazъ шi реџiȣnea zоолоџікъ. Omȣлȣ̆ ка ȣнȣ̆ корпȣ̆ органікȣ̆, ка fіiȣлȣ̆ natȣреĭ, negрешitȣ̆ къ треБȣia sъ se îmпъртъшеаskъ de infлȣенцеле клімatiче шi kosmiче прекȣтȣ̆ шi челе-л-алте каре se afлъ лîngъ dînsȣлȣ̆, ачеаsta a fostȣ̆ шi este o konsekвінцъ natȣраlъ de fiinце ȣmane каре'шi траџе ръдъчina esistenцеĭ sале din аерȣ̆ шi пъmîntȣ̆, прin ȣрmаре este шi еа пînъ ла ȣнȣ̆ градȣ̆ sȣпȣsъ infлȣенцелорȣ̆ kosmiче каре se modifikъ întokmaĭ ка шi челе-л-алте animале tереstре.

КОМȣNIKAЦІȣNĬ ШТІІNЦІFIЧЕ MIЧĬ.

Ȣнȣ̆ esemплȣ d'o neвȣnie kȣріоаsъ. Къ оаmenії пердȣ̆ minцiле din kaȣsa ȣнȣĭ аmорȣ̆ nenopочitȣ̆ saȣ̆ kiарȣ̆ къ fiindȣ̆ desпераціĭ ш'aȣ̆ лȣatȣ̆ віаца, asta s'a аȣzitȣ̆ de mȣлte орĭ, dар еатъ o neвȣnie noȣъ raпортаtъ akȣm în жȣрналеле Anглeze. În лȣna tреkȣtъ a mȣритȣ̆ în орашȣлȣ̆ Kleighley ȣнȣ̆ omȣ̆ anȣme Sharp каре ла вîрsta de 30 de anĭ a fostȣ̆ tаре аmорesatȣ̆ d'o fatъ, a авȣtȣ̆ шi sперанцъ ка sъ o ia de neвastъ, însъ пъріnціï еĭ s'aȣ̆ опȣsȣ̆ шi s'a въzȣtȣ̆ înшелatȣ̆ în sперанца sa. Atȣnчĭ a къzȣtȣ̆ întр'о меланkолie пrofȣndъ, s'a dȣsȣ̆ a kasъ шi a zisȣ̆ къ 'ĭ e skîрвъ de віеацъ. Апоĭ че гîndiцĭ къ a fъkȣtȣ̆, оаре кȣmȣ̆ s'a îmпȣшkatȣ̆? nічĭ de кȣmȣ̆, dар s'a пȣsȣ̆ în патȣ̆ шi a хотърîtȣ̆ къ nȣ se ва maĭ skȣла de аколо, шi întр'adeвъръ nȣ s'a maĭ skȣлatȣ̆ din патȣ̆ шi a тръітȣ̆ totȣ̆ кȣлkatȣ̆, fiindȣ̆ în патȣ̆ пa-trȣ-zeчĭ шi noъ de anĭ, însъ ла 38 de anĭ чеĭ din ȣрmъ nічĭ fереstреле din odaea sa de dорmітȣ̆ nȣ ле-а deskisȣ̆! Кȣ toate ачеstea, ачеstȣ̆ omȣ̆ a авȣtȣ̆ totȣ̆ d'aȣna o пoftъ вȣнъ, a шi mînkatȣ̆ mȣлtȣ̆ în kîtȣ̆ s'a îngръшatȣ̆ tаре, шi kîndȣ̆ a mȣрitȣ̆ л'a kîntъритȣ̆ шi a venitȣ̆ 280 de fȣнціĭ (треĭ mаже апроапе!)

Statistika kȣtȣцimeĭ de аȣрȣ̆ каре se kîmtirъ akȣmȣ̆ în toцĭ aniĭ din пъmîntȣ̆, înчепîndȣ̆ de ла 1800 пînъ ла 1855. Аша dар în anȣлȣ̆ 1800 s'aȣ̆ kîmtiratȣ̆ 54,000 fȣнціĭ; în anȣлȣ̆ 1845, 129,250 fȣнціĭ; în anȣлȣ̆ 1850, 318,650 fȣнціĭ; în anȣлȣ̆ 1851, 431,950 fȣнціĭ; în anȣлȣ̆ 1852, 717,950 fȣнціĭ шi în anȣлȣ̆ 1852, 252,000 fȣнціĭ; прin ȣрmаре de ла 1800 пînъ ла 1853 s'a înzeчitȣ̆ kъtȣцimea de аȣрȣ̆ каре оаmеnії skotea în totȣ̆ anȣлȣ̆ din sînȣлȣ̆ пъmîntȣлȣĭ.

Tinографіа Naціonaлъ a лȣĭ Iosifȣ̆ Романовȣ̆ шi Комп.